JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2011. április 7. [1]

I – Bevezetés

1. Töltheti egy vállalkozó a termékét egy versenytársa használt csomagolásába, és eladhatja azt ebben a formában, ha ez a csomagolás védjegyoltalmat élvez? Ez a kérdés merül fel a szóban forgó ügyben. Ha például a jól ismert coca-colás palackra gondolunk, kézenfekvőnek tűnik a válasz. De így van ez abban az esetben is, amikor egy olyan újfajta gázpalackról van szó, amelyért a vevő többet fizetett, mint a benne lévő gázért?

II – Jogi háttér

2. A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv [2] (védjegyirányelv) tekinthető irányadónak.

3. A védjegyirányelv 5. cikke határozza meg a védjegyoltalom tartalmát:

„(1) A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ:

a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszthetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez.

(2) Bármelyik tagállam előírhatja továbbá, hogy a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki hozzájárulása nélkül gazdasági tevékenység körében a védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölést használ az árujegyzékben

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.; legutóbb az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás XVII. melléklete (HL 1994. L 1., 482. o.) módosította, a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (egységes szerkezetbe foglalt változat, HL L 299., 25. o.) pedig hatályon kívül helyezte és a helyébe lépett.

szereplő árukhoz, illetve szolgáltatásokhoz nem hasonló árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, feltéve hogy a védjegy a tagállamban jó hírnevet élvez, és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy tisztességtelenül kihasználná a védjegy megkülönböztető képességét vagy jó hírnevét.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben szabályozott feltételek megvalósulása esetén tilos különösen

a) a megjelölés elhelyezése az árun vagy csomagolásán;

b) a megjelölést hordozó áru eladásra való felkínálása, forgalomba hozatala, valamint forgalomba hozatal céljából történő raktáron tartása, illetve szolgáltatás felajánlása vagy annak nyújtása a megjelölés alatt;

c) a megjelölést hordozó áruk behozatala vagy kivitele;

d) a megjelölés használata az üzleti iratokon vagy a reklámozásban."

4. A védjegyirányelv tizedik preambulumbekezdése a következőképpen határozza meg a védjegyoltalom rendeltetését:

„A lajstromozott védjegy által nyújtott oltalom – amelynek rendeltetése különösen annak biztosítása, hogy a védjegyet hordozó áru vagy a védjegy alatt nyújtott szolgáltatás a védjegyjogosulttól származik – a védjegy és a megjelölés, valamint az érintett áruk vagy szolgáltatások azonossága esetén feltétlen. […]"

5. A védjegyirányelv 7. cikke a védjegyoltalom kimerülését, valamint a védjegyjogosultat ezt követően megillető jogokat szabályozza:

„(1) A védjegyoltalom alapján a jogosult nem tilthatja meg a védjegy használatát olyan árukkal kapcsolatban, amelyeket ő hozott forgalomba, vagy amelyeket kifejezett hozzájárulásával hoztak forgalomba a Közösségben.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a jogosultnak jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy az áruk további forgalmazását ellenezze, különösen, ha az áru állagát, állapotát – a forgalomba hozatalt követően – megváltoztatták, illetve károsították."

6. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint ezeket a rendelkezéseket Dániában a védjegyirányelv szövegével szinte egyezően ültették át.

III – A tényállás és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

7. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint a következőképpen ismertethető a tényállás.

8. A BP Gas A/S (a továbbiakban: BP, időközben Kosan Gas A/S, a továbbiakban: Kosan) gazdasági tevékenysége többek között abból

áll, hogy palackozott gázt állít elő és értékesít magánszemélyek és cégek részére. A BP neve és logója lajstromozott közösségi védjegyek. Mind a szóvédjegyet, mind az ábrás védjegyet egyebek mellett vegyi anyagokra – köztük gázra – vonatkozóan lajstromozták.

9. 2001 óta a BP Dániában úgynevezett kompozit palackban (könnyűsúlyú palack) forgalmazott palackozott gázt. A palack egyedi formáját közösségi védjegyként és dán védjegyként lajstromozták. Mindkét lajstromozás térbeli védjegyként történt, amely kiterjed mind a gáznemű üzemanyagokra, mind a folyékony üzemanyagokhoz használt tartályokra.[3] A kompozit palackot a BP a palack norvég gyártójával kötött kizárólagos forgalmazási megállapodás alapján használja. A BP-nek kizárólagos használati engedélye van arra, hogy a kompozit palackot Dániában csomagolásból álló térbeli védjegyként (*vareudstyrsmærke*) használja, és jogosult e védjegy bitorlásával szemben Dániában pert indítani. A BP szóvédjegyét és/vagy ábrás védjegyét a kompozit palackon helyezik el.

10. A gázzal töltött kompozit palacknak a BP valamelyik márkakereskedőjétől történő első vásárlása alkalmával a fogyasztó a palackért is fizet, amely ezáltal a fogyasztó tulajdonába kerül. A BP gazdasági tevékenysége az üres palackok újratöltését is magában foglalja. Ez a tevékenység úgy történik, hogy a fogyasztó felkeresi a BP valamelyik márkakereskedőjét, és az üres palack visszaszolgáltatásával és a gáz árának megfizetésével egyszerűen hozzájut a BP által feltöltött új kompozit palackhoz.

11. A Viking Gas A/S (a továbbiakban: Viking) gazdasági tevékenysége gáz értékesítéséből és ehhez kapcsolódó tevékenységekből áll, de maga nem állít elő gázt. Dániában van egy töltőállomása, ahol a palackokat – köztük a kompozit palackokat – gázzal való feltöltésüket követően átadják azoknak a független márkakereskedőknek, amelyekkel a Viking együttműködik. A feltöltés után a Viking a palackra a cég nevét és a töltőállomás számát tartalmazó címkét, valamint egy másik címkét ragaszt, amely többek között a töltőállomásra és a palack tartalmára vonatkozó, jogszabályban előírt információkat tartalmazza. A palackon lévő BP védjegyeket nem távolítják el és nem is takarják el. A fogyasztó a Viking márkakereskedőinél a gáz árának megfizetése ellenében az üres gázpalackjáért – amely kompozit palack is lehet – egy hasonló, a Viking által feltöltött palackot kaphat.

12. A BP korábban más palackokat is használt gázpalacknak. Ezek a piac szinte valamennyi szereplője által használttal és a világ nagy részén szabványként használttal megegyező típusú acélpalackok, konkrétan különböző méretű, egységes sárga acélpalackok voltak.

3 – A vonatkozó közösségi védjegy (003780343. sz.) gáztartályokra is érvényes.

Ezeket a palackokat nem lajstromozták csomagolásból álló védjegyként, de a kompozit palackokhoz hasonlóan ezeken is szerepel a BP szóvédjegye és/vagy ábrás védjegye. A Viking azt állítja, hogy a BP éveken keresztül tudomásul vette és továbbra is tudomásul veszi, hogy ezeket a (másfajta) palackokat más vállalkozások újratöltik.

13. A jogvitában arról van szó, hogy a Viking a BP kompozit palackjainak megtöltésével és az azokban lévő gáz értékesítésével megsértette-e a BP védjegyhez fűződő jogait. Két alsóbb bírósági fórum megtiltotta a Vikingnek, hogy az a BP csomagolásból álló védjegyét és egyéb védjegyeit a BP kompozit palackjainak értékesítés céljából palackozott gázzal való megtöltése révén használja.

14. Ilyen előzmények után terjeszti a dán legfelsőbb bíróság, a Højesteret a Bíróság elé az alábbi kérdéseket:

1. A védjegyirányelv 7. cikkével összefüggésben értelmezett 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy B vállalkozás védjegybitorlást követ el akkor, ha A vállalkozástól származó gázpalackokat az alábbi körülmények között gázzal tölt meg és értékesít:

a) Az A vállalkozás különleges formájú, ún. kompozit palackban értékesít gázt, amely palackot e különleges formájánál fogva mint csomagolásból álló védjegyet lajstromozták Dániában és az Európai Közösségben. Az A vállalkozás nem jogosultja a csomagolásból álló említett védjegyeknek, de azok Dániában történő használatára kizárólagos használati engedéllyel rendelkezik, és Dániában történő bitorlásuk esetében jogában áll pert indítani.

b) A gázzal töltött kompozit palacknak az A vállalkozás valamelyik márkakereskedőjétől történő első megvásárlása alkalmával a fogyasztó a palackot is kifizeti, amely ezáltal a fogyasztó tulajdonába kerül.

c) Az A vállalkozás oly módon tölti újra a kompozit palackokat, hogy a fogyasztó felkeresi az A vállalkozás valamelyik márkakereskedőjét, és a gáz árát megfizetve, az üres kompozit palackot becseréli egy, az A vállalkozás által feltöltött hasonló palackra.

d) A B vállalkozás üzleti tevékenysége keretében gázt tölt – többek között az a) pontban említett, csomagolásból álló védjegy oltalma alatt álló

kompozit – palackokba, oly módon, hogy a fogyasztó a B vállalkozással kapcsolatban álló márkakereskedőnél a gáz árának megfizetése ellenében az üres kompozit palackot beválthatja egy, a B vállalkozás által feltöltött hasonló palackra.

e) Amikor a B vállalkozás a szóban forgó kompozit palackba gázt tölt, olyan címkét ragaszt a palackra, amelyen szerepel, hogy az utántöltést a B vállalkozás végezte?

2. Amennyiben vélelmezhető, hogy a fogyasztónak az az általános benyomása, hogy a B és az A vállalkozás valamilyen kapcsolatban áll egymással, kell-e jelentőséget tulajdonítani ennek a körülménynek az 1) kérdés megválaszolása szempontjából?

3. Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén: eltérő eredményre vezethet-e az, ha a kompozit palackokon – azon kívül, hogy az említett, csomagolásból álló védjegy oltalma alatt állnak – az A vállalkozás lajstromozott ábrás védjegye és/vagy szóvédjegye (a palackra nyomva) a B vállalkozás címkéje ellenére továbbra is látható?

4. Az 1) és a 3) kérdésre adott igenlő válasz esetén: eltérő eredményre vezethet-e az a vélelem, hogy az említett, csomagolásból álló védjegy oltalma alatt nem álló, de A vállalkozás szóvédjegyét és/vagy ábrás védjegyét viselő, más típusú palackok esetében az A vállalkozás éveken keresztül tudomásul vette, és továbbra is tudomásul veszi a palackok más vállalkozások által történő újratöltését?

5. Az 1) vagy a 3) kérdésre adott igenlő válasz esetén: eltérő eredményre vezethet-e az, ha maga a fogyasztó közvetlenül a B vállalkozást keresi fel, és nála

a) a gáz árának megfizetése ellenében üres kompozit palackját egy, a B vállalkozás által feltöltött hasonló palackra cseréli be, vagy

b) fizetés ellenében a magával hozott kompozit palackot tölteti fel gázzal?

15. Az írásbeli szakaszban és a 2011. január 20-i tárgyaláson a Viking, a BP jogutódjaként a Kosan, az Olasz Köztársaság és az Európai Bizottság vett részt.

IV – A jogkérdésről

A – *Az első négy kérdésről*

16. A kérdést előterjesztő bíróság első négy kérdése lényegében arra irányul, hogy gázpalackok újratöltésével és forgalmazásával megsérti-e egy vállalkozás annak a másik vállalkozásnak a védjegyhez fűződő jogát, amelyik a palackot illetően egy gáz és gáztartályok vonatkozásában lajstromozott, csomagolásból álló védjegy jogosultja.

17. Az irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első mondata szerint a védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. Az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében e jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében a védjeggyel azonos megjelölést használ olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal.

18. A kompozit palack gáz és gázpalackok vonatkozásában lajstromozott védjegy. A jelen ügyben mindkét árut értékesítik, ami szükségszerűen azt eredményezi, hogy ezt a védjegyet mindkét áru tekintetében használják. Eladáskor a gázpalackon látható a védjegy, és a gázpalack töltése a védjegynek a gázon mint árun való elhelyezésének felel meg. Ezért az irányelv 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó esetről van szó.

19. A védjeggyel azonos megjelölést – a kompozit palackot – gazdasági tevékenység körében használják, mivel a használatra gazdasági előnyre irányuló kereskedelmi tevékenység keretében, nem pedig magáncéllal kerül sor.[4]

20. Ha önmagában vizsgáljuk a védjegyirányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontját, akkor ez alapján a Kosan megtilthatná a Vikingnek az újratöltött kompozit palackok értékesítését. Alaposabb vizsgálat után azonban kiderül, hogy erre a védjegyhez fűződő jogra jelentős korlátozások vonatkoznak. E tekintetben különbséget kell tenni a palack értékesítése és a gáz értékesítése között.

1. A gázpalack értékesítése

21. A védjegyirányelv 7. cikke kivételt fogalmaz meg a védjegyjogosult 5. cikkben megállapított kizárólagos jogai alól, mivel úgy rendelkezik, hogy megszűnik a védjegyjogosult arra irányuló joga, hogy harmadik személyeknek megtiltsa a védjegye használatát, ha az árukat ő maga hozta forgalomba, vagy azokat az ő hozzájárulásával hozták forgalomba az

4 – A C-206/01. sz. Arsenal Football Club ügyben 2002. november 12-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10273. o.) 40. pontja.

EGT-ben,[5] amennyiben a védjegyjogosultnak nem fűződik jogos érdeke ahhoz, hogy az áruk további forgalmazását ellenezze.[6]

22. Az eredetileg a védjegyjogosult vagy az általa felhatalmazott személy által e védjegygyel jelölve forgalomba hozott használt áruk harmadik személy általi továbbértékesítése a védjegyirányelv 7. cikke értelmében „az áruk további forgalmazásának" minősül. A védjegynek az ezen továbbértékesítés céljából történő használata csak akkor tiltható meg, ha a védjegyjogosultnak „jogos érdeke" fűződik ahhoz, hogy a további forgalmazást ellenezze.[7]

23. A védjegyirányelv 7. cikkének (2) bekezdése a felszólaláshoz fűződő jogos érdeknek nevezi különösen azt az esetet, amikor az áru állagát, állapotát a forgalomba hozatalt követően megváltoztatták, illetve károsították.

Jogos érdek áll fenn azonban akkor is, ha egy védjeggyel azonos megjelölés használata súlyosan sérti a védjegy jó hírnevét.[8]

24. A jó hírnév megváltoztatással történő megsértésének lehetősége a jelen ügyben egyedül a BP jogutódja, a Kosan előterjesztéséből következik, amely szerint fennáll annak a veszélye, hogy a gázpalack felrobbanása vagy egy tűzeset következtében megsemmisül a palackon elhelyezett címke. Ha a Viking – például a hibás töltés vagy a használt gáz sajátos tulajdonságai miatt – lenne felelős egy ilyen balesetért, de a felelősségre utaló jelzés elveszne, akkor a Kosan jó hírneve sérülhetne.

25. Ennek veszélye kétségtelenül jellemző a használt tárgyak továbbértékesítésére, és ezért a jogkimerülés elve alapvetően figyelembe veszi ezt. Számos olyan termék van, amelynél a további forgalmazás során lényegesen nagyobb kárveszély állhat fenn, mint egy újratöltött gázpalack esetében, és a gyártó nem tiltakozhat a továbbértékesítéssel szemben: gondoljunk csak a járművek bármely fajtájára, különösen az autókra, motorkerékpárokra vagy kerékpárokra. Ezek akár a korábbi használat révén is szenvedhetnek olyan rejtett

5 – A más tagállamokban történő forgalmazás a Viking által később Dániába importált palackok tekintetében megalapozná a jogok kimerülését, lásd a 119/75. sz. Terrapin (Overseas) ügyben 1976. június 22-én hozott ítélet (EBHT 1976., 1039. o.) 6. pontját, az 55/80. és 57/80. sz., Musik-Vertrieb membran és K-tel International egyesített ügyekben 1981. január 20-án hozott ítélet (EBHT 1981., 147. o.) 10. pontját, és a C-200/96. sz. Metronome Musik ügyben 1998. április 28-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-1953. o.) 14. pontját.

6 – A C-558/08. sz., Portakabin és Portakabin ügyben 2010. július 8-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-6963. o.) 74. pontja.

7 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 76. pontja.

8 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 79. pontja.

károsodást, amely majd a vevőnél balesetet eredményezhet, ami esetlegesen a gyártó jó hírnevét is ronthatja.

26. Ha azonban nem változtatták meg, illetve nem károsították az árut, akkor a védjegyjogosult annak ellenére sem tiltakozhat a védjegyével jelölt áru továbbértékesítésével szemben, ha fennáll a jó hírneve megsértésének eme veszélye.

27. A Kosan ezen túlmenően a termékfelelősségi jog alapján fennálló felelősségből eredő kockázatra hivatkozik, ám ennek a felelősségnek a 85/374/EGK irányelv[9] 4. cikke szerint az a feltétele, hogy a károsult bizonyítani tudja a hibát, valamint a hiba és a kár közötti okozati összefüggést. Ha nem áll fenn a termék olyan hibája, amelyért a Kosan lenne felelős, akkor tehát kizárt a termékfelelősség. Ez a kockázat sem alapoz meg tehát olyan jogos érdeket, amely alapján ellenezhető lenne a továbbértékesítés.

28. Szintén fennáll a védjegyirányelv 7. cikkének (2) bekezdése szerinti jogos érdek, ha a viszonteladó azt a benyomást kelti, hogy gazdasági kapcsolat áll fenn közte és a védjegyjogosult között, és különösen hogy a viszonteladó vállalkozása a védjegyjogosult forgalmazási hálózatába tartozik, vagy hogy a két vállalkozás között különleges kapcsolat van. Ez a benyomás ugyanis megtévesztő lenne, és ezenfelül nem is lenne szükséges ahhoz, hogy lehetővé váljon a védjegyjogosult által vagy az ő hozzájárulásával a védjeggyel jelölve forgalomba hozott áruk továbbértékesítése, és ezzel megvalósuljon a 7. cikkben foglalt jogkimerülési szabály célja.[10]

29. Ezért a palackon látható megfelelő jelöléssel ki kell zárni azt a benyomást, hogy a két vállalkozás kapcsolatban áll egymással, ahogyan ez a 2. kérdésben szerepel. Ha a fogyasztó a 4. kérdés értelmében hozzászokott ahhoz, hogy a gázpalackok újratöltését más vállalkozások végzik, akkor ez nem jelenthet elháríthatatlan akadályt.[11]

30. Ezek a címkék természetesen nem akadályozhatják a Kosannak a palack származását jelző, a kompozit palackon elhelyezett esetleges védjegyeit olyan mértékben, hogy eltakarják azokat. Ilyen esetben ugyanis fennáll a védjegynek az áru származását jelölő és biztosító, alapvető funkciójának veszélyeztetése, és akadálya lenne annak, hogy a fogyasztó megkülönböztesse a védjegyjogosulttól származó árukat a viszonteladótól vagy más harmadik személyektől származó áruktól.[12]

9 – A hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i tanácsi irányelvnek (HL L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o.) az 1999. május 10-i 1999/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL L 141., 20. o.) foglalt szövegváltozata.

10 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 80. pontja.

11 – Lásd a 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 84. pontját.

12 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 86. pontja.

31. Persze nem biztos, hogy a védjegy eltávolítása minden esetben akadálya az áru további forgalmazásának.[13] Ha azonban a védjegy eltávolítását nem támasztja alá az áru megszerzőjének jogos érdeke,[14] a védjegyjog védi a védjegyjogosultnak azt az – alapvetően jogos – érdekét, hogy teljesítményét láthatóvá tegye.

2. A gáz értékesítése

32. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság közlése szerint a Kosan által a palackon elhelyezett védjegyeket nem távolították el és nem is takarták el, sőt a 3. kérdés éppen arra irányul, hogy ez a körülmény eltérő eredményre vezet-e, azt kell feltételezni, hogy az újratöltött palackok címkézése megfelel ezeknek a követelményeknek.

35. Most pedig azt kell megvizsgálni, hogy a védjegyjogosult tiltakozhat-e a védjegyként lajstromozott gázpalackban lévő gáz értékesítésével szemben.

33. Ami a kompozit palackok palackozott gáz forgalmazása céljából történő kizárólagos használatához fűződő érdeket illeti, ez az érdek nem tartozik a gázpalackok származásjelzéseként szolgáló védjegy oltalma alá. Ezért a következőkben ezt a gáz piaci értékesítésével összhangban kell megvizsgálni.

36. A kompozit palackban megtestesülő védjegyhez fűződő jogok kimerülése a Viking által betöltött gáz vonatkozásában nem jön szóba, mivel a gázt a jogosult nem hozta korábban forgalomba ezzel a védjeggyel jelölve. Így a védjegyirányelv 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának alkalmazása nem zárható ki a 7. cikk (1) bekezdése révén.

34. Egy olyan gázpalackot, amelyet védjegyként lajstromoztak, ezért tovább lehet értékesíteni, miután a jogosult egyszer már forgalomba hozta, hacsak nem állnak fenn olyan sajátos körülmények, amelyek megalapozhatják a védjegyjogosult felszólalását alátámasztó jogos érdeket. A jelen ügyben azonban nem tapasztalható ilyen érdek.

37. A védjegy jogosultja nem tilthatja meg a védjegyével azonos megjelölés használatát a védjegyirányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján, ha ez a használat a védjegy

13 – Ennek szemléltetésére lásd Jääskinen főtanácsnok a Bíróság előtt folyamatban lévő, C-324/09. sz., L'Oréal és társai ügyre vonatkozó, 2010. december 9-én ismertetett indítványának 73. és azt követő pontjait.

14 – Így például a végfogyasztóknak jogos érdeke fűződhet ahhoz, hogy – könnyen felismerhető védjegyek esetében – ne váljanak a védjegyjogosult reklámhordozóivá, de a védjegy eltávolítása ne legyen akadálya a továbbértékesítésnek.

egyik funkcióját sem veszélyezteti.[15] E funkciók körébe nemcsak a védjegy azon alapvető funkciója tartozik, hogy a fogyasztók számára szavatolja az áru vagy a szolgáltatás származását,[16] hanem olyan egyéb funkciók is, mint például ezen áruk minőségének szavatolása, vagy a kommunikációval, a befektetésekkel, illetve a reklámmal kapcsolatos funkciók is.[17]

a) A származási funkció

38. Sérül a védjegy származásjelző funkciója, ha a használat nem, vagy csupán nehézségek árán teszi lehetővé a szokásosan tájékozott és ésszerűen figyelmes fogyasztó számára annak megállapítását, hogy a védjeggyel jelölt áruk vagy szolgáltatások a védjegyjogosulttól, illetve ahhoz gazdaságilag kapcsolódó vállalkozástól, vagy pedig ellenkezőleg, harmadik féltől származnak-e.[18]

39. Következésképpen a származási funkció nemcsak akkor sérül, ha a fogyasztó egy másik vállalkozás által megtöltött gázpalack vásárlásakor azt hiszi, hogy a gáz a védjegyjogosulttól származik, hanem akkor is, ha – ahogyan a 2. kérdés fogalmaz – a fogyasztónak rendszerint az a benyomása, hogy a védjegyjogosult és a töltést végző vállalkozás kapcsolatban áll egymással. Az ilyen használattal szemben felléphet a védjegyjogosult.

40. Kizárt viszont a származási funkció megsértése, ha megfelelő jelöléssel megakadályozzák azt, hogy a fogyasztók tévedjenek a gáz származását vagy akár a gáztöltő és a védjegyjogosult közötti kapcsolatot illetően. Ennek során nem elég az, ha erre csak az értékesítőhelyeken utalnak, mivel az értékesítőhelyeken kívül az a benyomás támadhat, hogy a palackokban a védjegyjogosult által töltött gáz található.[19] Nem hozható fel viszont ilyen kifogás, ha magát a palackot jelölik meg.

41. Az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által említett címke kellően világosan jelzi-e, hogy a palackban található gáz nem a védjegyjogosulttól származik, ténybeli kérdés.

15 – A 4. lábjegyzetben hivatkozott Arsenal Football Club ügyben hozott ítélet 51. pontja; a C-487/07. sz., L'Oréal és társai ügyben 2009. június 18-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-5185. o.) 60. pontja, a C-236/08–C-238/08. sz., Google France és Google egyesített ügyekben 2010. március 23-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-2417. o.) 76. pontja, valamint a 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 29. pontja.

16 – Mivel a védjegyirányelv 5. cikke (1) bekezdésének b) pontja az összetévesztés veszélyét – vagyis a származási funkció sérelmét – feltételezi, nem azonos megjelölések esetében a védjegy megsértése nehezen képzelhető el kizárólag a többi védjegyfunkció alapján, lásd a 15. lábjegyzetben hivatkozott L'Oréal és társai ügyben hozott ítélet 59. pontját, valamint a 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 50. és azt követő pontjait; lásd továbbá Poiares Maduro főtanácsnoknak a 15. lábjegyzetben hivatkozott C-236/08–C-238/08. sz., Google France és Google egyesített ügyekre vonatkozó, 2009. szeptember 22-én ismertetett indítványának 100. pontját.

17 – A 15. lábjegyzetben hivatkozott L'Oréal és társai ügyben hozott ítélet 58. pontja, a 15. lábjegyzetben hivatkozott Google France és Google egyesített ügyekben hozott ítélet 77. pontja, valamint a 6. lábjegyzetben hivatkozott Portakabin és Portakabin ügyben hozott ítélet 30. pontja.

18 – A 15. lábjegyzetben hivatkozott Google France és Google egyesített ügyekben hozott ítélet 84. pontja, további hivatkozásokkal.

19 – 4. lábjegyzetben hivatkozott Arsenal Football Club ügyben hozott ítélet 57. pontja.

Ezt az illetékes tagállami bíróságnak kell megvizsgálnia.

b) Az áru minőségének szavatolása

42. Ennek vizsgálatakor döntő jelentősége van annak, hogy az ilyenfajta áruk átlagfogyasztója hogyan észleli a jelölést,[20] és így annak is, hogy milyen kereskedelmi gyakorlat jellemző a palackozott gáz piacára. Kisebb a tévedés veszélye akkor, ha a fogyasztó a 4. kérdés értelmében hozzászokott ahhoz, hogy a gázpalackok újratöltését olyan más vállalkozások végzik, amelyek nem első ízben hozták azokat forgalomba.

45. Az áru minőségének szavatolására irányuló funkció rendszerint együtt jár a származási funkcióval. A védjegy jelzi, hogy az áru megfelel a védjegy felismerhető jogosultjára vonatkozó minőségi szabványoknak. A minőségi funkció sérül ezért rendszerint akkor, ha a védjeggyel olyan árukat forgalmaznak, amelyek nem felelnek meg ezeknek a minőségi követelményeknek, például engedélyes által történő forgalmazás[21] vagy a vevő általi károsítás miatt.[22]

43. Azt a kérdést, hogy a palackot első ízben értékesítő vállalkozás további védjegyei – a 3. kérdés értelmében – az újratöltést végző vállalkozás jelölése ellenére még láthatóak, annak a kérdésnek a vizsgálata során kell figyelembe venni, hogy ez utóbbi jelölés elegendő-e ahhoz, hogy kizárja a gáz származásával kapcsolatos tévedéseket.

46. Ha azonban a palackok jelölése kizárja a védjegyjogosulttal fennálló kapcsolatot, akkor a jelen esetben a fogyasztónak nincsen oka azt feltételezni, hogy a védjegyjogosult garanciát vállal a gáz minőségéért.

44. Abban az esetben, ha a gáz származásával kapcsolatos tévedéseket sikerült hatékonyan megakadályozni, azt kell megvizsgálni, hogy a palacknak egy másik vállalkozás által gázforgalmazás céljából történő használata sérti-e valamelyik másik védjegyfunkciót.

47. Vannak természetesen olyan esetek, amikor egy védjegy úgy jelöli egy áru minőségét, hogy közben nem utal az áru sajátos származására. Így például egy német ásványvizes vállalkozásokat tömörítő szövetség a jogosultja egy vizespalack formájú együttes védjegynek. Ezt a palackot számos vállalkozás használja, és így nem jelöli azt, hogy honnan származik a víz. Viszont csak ásványvizes palackként lehet használni, és így ennek a

20 – A C-251/95. sz. Sabèl-ügyben 1997. november 11-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-6191. o.) 23. pontja, a C-342/97. sz. Lloyd Schuhfabrik Meyer ügyben 1999. június 22-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-3819. o.) 25. pontja és a C-353/03. sz. Nestlé-ügyben 2005. július 7-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-6135. o.) 25. pontja.

21 – A védjegyirányelv 8. cikkének (2) bekezdése, lásd a C-59/08. sz. Copad-ügyre (EBHT 2009., I-3421. o.) vonatkozó, 2008. december 3-án ismertetett indítványom 28. és azt követő pontjait.

22 – Ebben az esetben alkalmazható a védjegyirányelv 7. cikkének (2) bekezdése.

terméktulajdonságnak a megjelölése. Következésképpen, ha csapvíz tárolására használnák, az sértené a minőségi funkciót.[23]

48. A jelen ügyben azonban semmi nem utal arra, hogy a gázpalacknak egy meghatározott, az előbb említett értelemben a gáz származásától független gázminőséget kellene biztosítania. A Bizottság továbbá rámutatott arra, hogy a palackozott gáz szabványáru, és ezért a fogyasztó főszabály szerint minden szolgáltatótól azonos áruminőséget vár el.

49. Ezért, amennyiben elegendő utalás található a töltést végző vállalkozásra, akkor nem lehet a minőségi funkció megsértésére következtetni.

c) A kommunikációval, a befektetésekkel, illetve a reklámmal kapcsolatos funkciók

50. Az újratöltött palackok forgalmazása mindazonáltal sértheti a kommunikációval, a befektetésekkel, illetve a reklámmal kapcsolatos funkciókat.

51. A Bíróság eddig csak a Google France és Google ügyben hozott ítéletben foglalt állást egy adott funkció, mégpedig a *reklámfunkció* tartalmára vonatkozóan. Eszerint valamely védjegy jogosultja a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal vagy szolgáltatásokkal azonos áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában megtilthatja a védjegyével azonos megjelölésnek a hozzájárulása nélkül történő használatát, amennyiben e használat veszélyezteti a védjegynek a jogosultja által eladásösztönző elemként vagy kereskedelmi stratégiai eszközként történő alkalmazását.[24]

52. A más vállalkozásól származó gáz kompozit palackokban történő forgalmazása veszélyeztetheti annak lehetőségét, hogy a palackot eladásösztönző elemként vagy kereskedelmi stratégiai eszközként használják.

53. A Kosan nyilvánvalóan nem állíthatja azt a reklámjában, hogy ő az *egyetlen* olyan vállalkozás, amelyik ezekben a különösen praktikus palackokban árul gázt, ha a Viking is használja ezeket a palackokat. Ez a hátrány azonban a gáztartályként szolgáló kompozit palack sajátos műszaki jellemzőivel kapcsolatos. A műszaki jellemzők gazdasági kiaknázása nem a védjegyjog, hanem például a szabadalmi jog, illetve a használati és formatervezési minták oltalma alá tartozik. Ha ilyen értelemben szellemi tulajdon áll fenn, az egyébként is kimerült a kompozit palack első ízben történő

23 – Az Oberlandesgericht Zweibrücken (zweibrückeni regionális fellebbviteli bíróság) ásványvizes palackok utántöltésére vonatkozó, 1998. január 8-i ítélete (2 U 21/98, Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, 2000., 511. o.) a védjegyirányelv 7. cikkének (2) bekezdése szerinti jogkimerülés alóli kivételnek tekintette ezt.

24 – A 15. lábjegyzetben hivatkozott Google France és Google ügyben hozott ítélet 92. pontja.

értékesítésével. A védjegyfunkciók sérelme ezért ebben a vonatkozásban nem állapítható meg.

54. Ellenben az a körülmény, hogy a palackot már nem hozzák kizárólag a Kosantól származó gázzal kapcsolatba, kihatással van a gázpalack védjegyként betöltött jelentőségére és reklámcélra történő használatára.

55. A védjegyhez fűződő jog közvetlenül arra irányul, hogy biztosítsa a védjegy kizárólagos használatát, és a jogosult ezáltal erősíteni tudja a megjelölés, illetve az árui és szolgáltatásai között fennálló kapcsolatot. Ha intenzíven, ám kizárólagosan használja ezt a megjelölést, akkor az megkülönböztető képességet szerez. A védjeggyel jelölt árukat és szolgáltatásokat könnyebben lehet a védjegyjogosulttól származóként azonosítani. Ezáltal erősödik a verseny, mivel a fogyasztó jobban különbséget tud tenni a különböző ajánlatok között. [25]

56. Sérül ez a védjegyfunkció, ha mások használják a védjegyet, még akkor is, ha a használat során tisztázott, hogy az áruk vagy a szolgáltatások más vállalkozástól származnak. Ugyanis a fogyasztók, akik ezzel a védjeggyel jelölt, de más vállalkozástól származó árut vásároltak, nem kötik olyan erősen az árut a védjegyjogosulthoz.

57. A jelen ügyben nyilvánvalóak ezek a hatások: különösen az a fogyasztó, amelyik valamelyik értékesítési helyen messziről látja a kompozit palackot, nem feltételezi szükségszerűen, hogy abban a Kosantól származó gáz van, ha tudja, hogy a Viking is árul ilyen palackokban gázt.

58. Ez olyan hátrányt jelent a Kosanra nézve, amely érinti a védjegy funkcióit. E tekintetben a védjegynek nemcsak a reklámmal, hanem a kommunikációval kapcsolatos funkciója, és közvetve – a kompozit palack licencköltségei miatt – a befektetésekkel kapcsolatos funkciója is sérül. Amennyiben a védjegyre vonatkozó használati engedély díja tartalmazza a gáz vonatkozásában történő védjegyhasználat árát is, akkor számítani lehet arra, hogy a Kosan nem jut hozzá az elvárt gazdasági ellenértékhez.

59. Nem indokolja azonban ezeknek a funkcióknak valamennyi hátrányos kihatása a védjegyirányelv 5. cikke (1) bekezdésének alkalmazását. E funkcióknak az említett rendelkezéssel biztosított védelmének ugyanis – *először* – nem szabad egyes különös védelmi

25 – Lásd Ruíz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a C-206/01. sz. Arsenal Football Club ügyre vonatkozó (EBHT 2002., I-10273. o.) 2002. június 13-án ismertetett indítványának 45. pontját.

rendelkezések feltételeit kiüresítenie,[26] és – *másodszor* – tiszteletben kell tartania más nyomós érdekeket.[27]

60. A védjegyjogosultra nézve a fentiekben ismertetett hátrány végső soron olyan felhígulásban[28] mutatkozik meg, amellyel szemben a védjegyirányelv 5. cikkének (2) bekezdése főszabály szerint csak a jó hírnevet élvező védjegyek tekintetében biztosít különös védelmet. A kérdést előterjesztő bíróság azonban nyilvánvalóan abból indul ki, hogy a kompozit palack nem tekinthető jó hírnevet élvező védjegynek az 5. cikk (2) bekezdése értelmében. Ennek a védelemnek továbbá az is feltétele, hogy a megjelölés használata a jó hírnevet élvező védjegy megkülönböztető képességét alapos ok nélkül tisztességtelenül kihasználja.

61. Ha azonos megjelöléseket használnak a védjeggyel jelölt árukra és szolgáltatásokra, akkor az egyszerű védjegyek elvileg védelmet kapnak a felhígulással szemben. Ez a védelem azonban csak a származási funkció védelmének visszaverődése. Már abból is látszik, hogy nincsen önálló jelentősége, hogy az egyszerű védjegyeket nem hasonló áruk és szolgáltatások vonatkozásában mások is használhatják. Az ilyen használat is alkalmas lenne arra, hogy gyengítse a védjegy megkülönböztető képességét.

62. Még ha a hasonló áruk használatából eredő, felhígulást eredményező, erőteljes hatás miatt hajlanánk is a védjegy védelmére, a jelen ügyben mégis más érdekek kerülnek túlsúlyba.

63. Mint azt a reklámfunkció kapcsán hivatkozott Google France és Google ügyben hozott ítélet[29] is mutatja, lehetséges ilyen kiegyenlítődés. Ebben az ügyben megállapítást nyert, hogy egy védjegy harmadik személy által internetes reklámszolgáltatás keretében történő használata növelheti a védjegyjogosult arra fordított költségét, hogy ezt a szolgáltatás saját reklám céljára vegye igénybe. A Bíróság azonban nem tekintette ezt a hátrányt a reklámfunkció veszélyeztetésének, mivel ennek a reklámozási módnak csak kisebb jelentőséget tulajdonított.

26 – Lásd továbbá Jacobs főtanácsnok C-337/95. sz. Parfums Christian Dior ügyben (EBHT 1997., I-6013. o.) 1997. április 29-én ismertetett indítványának 42. pontját, amely igen visszafogottan nyilatkozik a védjegyeknek e funkciók alapján biztosított védelméről abban az esetben, amikor nem áll fenn az áru származásával vagy minőségével kapcsolatos tévedés veszélye.

27 – Poiares Maduro főtanácsnoknak a 15. lábjegyzetben hivatkozott Google France és Google egyesített ügyekre vonatkozó indítványának 102. pontja.

28 – Lásd a 15. lábjegyzetben hivatkozott L'Oréal és társai ügyben hozott ítélet 39. pontjában foglalt fogalommeghatározást.

29 – Hivatkozás a 15. lábjegyzetben, 94–97. pont.

64. Ez az eredmény végeredményben az érdekek egyensúlyának kifejeződése, amelyre Poiares Maduro főtanácsnok szerint a származási funkció kivételével mindegyik védjegyfunkció védelmének meghatározásakor szükség van. [30]

65. A jelen körülmények között a fogyasztónak a kompozit palackra vonatkozó tulajdonjoga és a verseny védelme [31] kerül túlsúlyba a veszélyeztetett védjegyfunkciókkal szemben.

66. A fogyasztók többé nem gyakorolhatnák szabadon a palackra vonatkozó tulajdonjogukat, hanem valójában egyetlen szolgáltatóhoz lennének kötve, hiszen a többi vállalkozás gyakorlatilag nem használhatná a palackokat.

67. Egyúttal a palackozott gáz piacán uralkodó verseny is jelentős korlátozásokat szenvedne el. Ha a fogyasztók csak a Kosannál cserélhetnék be az üres gázpalackokat, akkor a többi szolgáltató számára ők már nem jelentenének potenciális ügyfélkört. E tekintetben hasonló a helyzet ahhoz, amikor egy adott autómárkára vonatkozóan kínálnak javítási szolgáltatásokat. Ilyen szolgáltatások esetén a védjegyirányelv itt nem alkalmazandó 6. cikkének (1) bekezdése szerint az autómárkát használva lehet reklámozni, mivel egyébként kizárt lenne a szerződéses és a független javítóműhelyek közötti verseny. [32]

68. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy az egyszerű, csomagolásból álló védjegyek ugyanolyan árukra vonatkozó, a származási funkciót nem sértő használata semmiképpen nem elfogadhatatlan a megkülönböztető képesség veszélyeztetése miatt abban az esetben, ha a használat megtiltása jelentősen korlátozná a fogyasztók tulajdonjogát és a versenyt. Azt, hogy hogyan kellene megítélni az ilyenfajta védjegyhasználatot a versenybe való kisebb mértékű beavatkozás és a tulajdonjog kevésbé súlyos korlátozása mellett, a jelen ügyben nem szükséges eldönteni.

30 – A 15. lábjegyzetben hivatkozott Google France és Google egyesített ügyekre vonatkozó indítvány 102. pontja.

31 – Poiares Maduro főtanácsnok 15. lábjegyzetben hivatkozott Google France és Google egyesített ügyekre vonatkozó indítványának 103. pontja.

32 – Lásd a C-63/97. sz. BMW-ügyben 1999. február 23-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-905. o.) 62. pontját.

69. Ezért az első négy kérdésre azt a választ kell adni, hogy a védjegyként lajstromozott gázpalackon fennálló védjegyjogok jogosultja nem tiltakozhat az ellen, hogy egy másik vállalkozás olyan típusú palackokban adjon el gázt, amelyet a védjegyjogosult korábban forgalomba hozott, ha kellően tisztázott, hogy az eladott gáz nem a védjegyjogosulttól származik, és nincs is vele kapcsolata.

B – *Az 5. kérdéshez*

70. A kérdést előterjesztő bíróság 5. kérdése arra irányul, hogy másképpen kellene-e megítélni az ügyet akkor, ha maga a fogyasztó közvetlenül gázpalackok újratöltését végző vállalkozást keresi fel, és nála a gáz árának megfizetése ellenében üres kompozit palackját egy újratöltött hasonló palackra cseréli be, vagy fizetés ellenében a magával hozott kompozit palackot tölteti fel gázzal.

71. Az első eset nem különbözik jelentősen az eddig tárgyalt helyzettől: az újratöltést végző vállalkozás egy másik vállalkozás védjegyeként lajstromozott palackban értékesíti a gázt.

72. A második eset az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben közölt tények tükrében fiktív természetű. Az alapeljárásban éppen hogy nem arról van szó, hogy a vevő a saját palackját tölteti meg, hanem hogy az üres palackja helyébe egy újratöltött palackot kap. A felek előterjesztése szerint ez valószerűtlen, mivel csak kevés olyan palacktöltő berendezés van, ahol a fogyasztók közvetlenül feltöltésre tudnának palackot leadni. Mivel a Bíróság elméleti jellegű kérdésekre nem válaszol,[33] ez a részkérdés elfogadhatatlan.

33 – Állandó ítélkezési gyakorlat, lásd a Bíróság C-77/09. sz. Gowan Comércio ügyben 2010. december 22-én hozott ítéletének (EBHT 2010., I-13533. o.) 25. pontját.

V – Végkövetkeztetések

73. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre a következő választ adja:

A védjegyként lajstromozott gázpalackon fennálló védjegyjogok jogosultja nem tiltakozhat az ellen, hogy egy másik vállalkozás olyan típusú palackokban adjon el gázt, amelyet a védjegyjogosult korábban forgalomba hozott, ha kellően tisztázott, hogy az eladott gáz nem a védjegyjogosulttól származik, és nincs is vele kapcsolata.